

Raadsvoorstel: Z/24/775286/D-946472
Onderwerp: Ondernemersfonds Gorinchem

Datum: 20 november 2024
Portefeuillehouder: Attie Mager
I&O: 4 december 2024
B&A / Raadsvergadering: 17 december 2024
Opsteller: Krol, Marloes
Geeft voorstel begrotingswijziging: Ja/Nee

Onderwerp:

Ondernemersfonds Gorinchem

Voorstel:

Wij stellen u voor:

1. In te stemmen met het verzoek van ondernemersvereniging IKG tot oprichting van een ondernemersfonds in Gorinchem per 1 januari 2025
2. Voor de financiering van het ondernemersfonds een opslag op het OZB-tarief voor niet-woningen van € 80 per € 100.000 WOZ-waarde in te voeren per 1 januari 2025
3. De extra inkomsten door de opslag op het OZB-tarief via een begrotingssubsidie van €750.000,- voor de periode 2025-2029 beschikbaar te stellen voor de stichting die het fonds gaat beheren
4. Het budget van de begrotingssubsidie voor het ondernemersfonds tijdelijk op een stelpost te zetten en deze beschikbaar te stellen zodra de stichting die het fonds gaat beheren is opgericht
5. De financiële consequenties te verwerken in een budgetneutrale begrotingswijziging
6. De Eerste wijziging Verordening Onroerende-Zaakbelastingen 2025 vast te stellen

Aanleiding:

Op initiatief van ondernemersvereniging IKG en met steun van Security 5 is een onderzoek uitgevoerd naar de haalbaarheid van een ondernemersfonds in Gorinchem.

Een ondernemersfonds is een fonds voor en door ondernemers om gezamenlijke activiteiten te bekostigen, zowel gemeentebreed als op bedrijventerreinen, in winkelgebieden en in stadscentra. De middelen uit het fonds zijn vrij besteedbaar en alle ondernemers dragen bij via een verplichte heffing via de onroerende zaakbelasting (OZB) over niet-woningen.

Ondernemers en maatschappelijke partijen hebben, bijgestaan door adviesbureau Blaauwberg, de bedrijvenambassadeur van de Provincie Zuid-Holland en economische zaken van de gemeente, nagedacht over een passende fondsvorm voor Gorinchem.

Het ondernemersfonds heeft als doel de lokale economische structuur en het vestigingsklimaat te bevorderen en de regionale positie van ondernemers en maatschappelijke partijen te versterken.

Op basis van gesprekken en ervaringen op andere plekken in het land is geadviseerd voor een Gorinchems fonds met 3 trekkingsgebieden: de buitenstad, de binnenstad en sport. Dit stelt de ondernemers en maatschappelijke partners in staat om de opgaven, die veelal gebieds- en terreinoverstijgend zijn, adequaat op te pakken. Binnen een trekkingsgebied maken de ondernemers en maatschappelijke partners samen aanspraak op de ingebrachte projectgelden.

De middelen komen tot stand door een opslag op de onroerende zaakbelasting (OZB) over niet-woningen. Bij een opslag van € 80 per € 100.000 WOZ-waarde betekent dit in de meest actuele situatie € 825.030,-. Via een begrotingssubsidie vindt uitkering plaats aan het ondernemersfonds. Per trekkingsgebied is dan sprake van de volgende verdeling: een breed buitenstadbudget van 83,5%, een aandeel binnenstad van 14,6% en een sportfonds van 1,9%.

Beoogd effect:

Het versterken van de lokale economische structuur, het vestigingsklimaat voor ondernemers en de regionale positie via de oprichting van een ondernemersfonds in Gorinchem. Hiermee geven we invulling aan de wens van ondernemers, zoals deze in de afgelopen tijd door IKG in beeld is gebracht.

Argumenten:

1.1 Ondernemers en maatschappelijke partijen wensen een ondernemersfonds

Op initiatief en onder aanvoering van de IKG hebben ondernemers en maatschappelijke partijen stilgestaan bij de voor- en nadelen van een ondernemersfonds en geconcludeerd dat de oprichting van een ondernemersfonds grote kansen biedt voor de economische en maatschappelijke ontwikkeling van Gorinchem. Gelet op het feit dat er veel gemeentebrede opgaven zijn, sluit een ondernemersfonds gebaseerd op een gemeentebrede opslag op de OZB niet-woningen het beste aan op de opgaven. Het instellen van een Ondernemersfonds bevordert het vertrouwen van de ondernemers in de gemeente. De gemeente stelt immers een fonds beschikbaar, waar zij gebruik van kunnen maken. Bovendien creëert deze keuze meer draagvlak en zorgt het voor betrokkenheid van ondernemers bij lokale initiatieven binnen de gemeente Gorinchem

1.2 Een ondernemersfonds heeft in andere steden geleid tot een hogere organisatiegraad van en beter contacten tussen sectoren en is in lijn met uw motie "Verenig ook de buitenstad".

In de Drechtsteden zijn veel fondsen. Denk aan Dordrecht, Hardinxveld-Giessendam en Zwijndrecht. Denk verder aan steden als Utrecht en Leiden. Stadsbrede ondernemersfondsen hebben geleid tot een versterking van de civil society. De organisatiegraad en betrokkenheid op deze plekken is sterk verbeterd en de verbindingen tussen bedrijfsleven, cultuur, onderwijs en sport zijn sterker geworden. Bovendien hebben deze fondsen voor veel projecten als (private) cofinanciering gediend.

1.3 Het ondernemersfonds borgt bestaande voorzieningen

Bestaande initiatieven en activiteiten in Gorinchem bieden de basis voor het ondernemersfonds. Het verschil is echter dat het ondernemersfonds een structurele basisfinanciering kan vormen voor veel activiteiten in Gorinchem. Doordat iedere niet-woning meebetaalt, worden zogenaamde "freeriders", die nu niet meebetalen maar wel meeprofiten, uitgesloten. Voorbeelden van activiteiten waarvoor het ondernemersfonds de basisfinanciering kan zorgen zijn: beveiliging op bedrijventerreinen dmv Security5, activiteiten gericht op ondernemerschap en ondernemersklimaat en activiteiten gericht op innovatie en onderwijs van i_lab.

2.1 Het gekozen tarief sluit aan bij de verwachte investeringen op de thematische ambities in Gorinchem en op ervaringsgegevens van andere gemeentebrede fondsen in Nederland

In het haalbaarheidsonderzoek naar een ondernemersfonds voor Gorinchem is een inschatting gemaakt van de verwachte investeringen aan de hand van thematische ambities in Gorinchem. Denk daarbij aan: duurzaamheidsinitiatieven, investeringen in veiligheid of het tegengaan van ondermijning, investeringen in de bedrijfsomgeving, mobiliteit en last mile oplossingen, onderwijs-/ arbeidsmarkt-/ ondernemerschapsinitiatieven, marketing, maatschappelijk verantwoord ondernemen en organisatie/samenwerking. De meeste recente startende fondsen komen uit op een investering van tussen de €60 en €90 euro per €100.000 WOZ-waarde.

2.2 Dubbele lasten voor het BIZ-winkelgebied worden voorkomen

Omdat het winkelgebied in de binnenstad al een BIZ heeft, is afgesproken dat deze BIZ voor dit gebied leidend is. De BIZ wordt dus niet aangepast met dit voorstel. Dubbele lasten van ondernemers in het BIZ-gebied wordt tegengegaan. Retributie vindt plaats op alle extra lasten voortvloeiend uit de OZB-stijging in het BIZ-gebied ten behoeve van het ondernemersfonds. De retributie, dat wil zeggen terugstorten, kan via de stichting georganiseerd worden die het ondernemersfonds gaat beheren; er is immers geen mogelijkheid om deze niet-woningen uit te sluiten van de OZB-opslag. Dit wordt

opgenomen in de convenantafspraken tussen de gemeente en het nog op te richten fonds.

3.1 Subsidie is de meest geëigende methode

Zodra in is gestemd met de oprichting van het ondernemersfonds, is er voor ondernemers en maatschappelijke instellingen zekerheid over de komst van een fonds. Zij staan in de startblokken om direct en zo snel mogelijk na het raadsbesluit tot oprichting van een stichting over te gaan. De gemeente kan vervolgens met deze stichting een overeenkomst aangaan en de middelen uit de extra opslag op de OZB via subsidie beschikbaar stellen conform de voorschriften uit de Algemene Subsidieverordening. Het subsidie-instrument is geschikt, aangezien het ervoor zorgt dat de OZB-gelden op een transparante wijze terug kunnen vloeien naar de ondernemers in Gorinchem.

3.2 Het fonds heeft een looptijd tot en met 2029. Zekerheid dat het fonds de komende vijf jaar wordt gevoed, is essentieel

Jaarlijks dient de stichting die het ondernemersfonds gaat beheren een jaarverslag in bij de gemeente. In het vierde kwartaal van het vierde jaar zal een uitgebreide evaluatie starten. Met het kiezen van deze periode hebben de ondernemers en maatschappelijke organisaties voldoende zekerheid over middelen. Er is dan voldoende tijd om het fonds op te richten, activiteiten te (door)starten en resultaten te boeken. Dat is ook een logisch moment voor het fonds om terug te kijken op de geboekte resultaten, na te gaan of voortzetting wenselijk is en of er wijzigingen gewenst zijn wat betreft de tarifiering enerzijds en de uitvoeringsafspraken met de gemeente anderzijds. Mocht daar aanleiding toe zijn dan kan de evaluatie ook eerder plaatsvinden en is het logisch deze evaluatie te koppelen aan de jaarlijkse behandeling van de belastingverordening.

5.1 De gemeente ziet 2025 als een opstartjaar en maakt bij aanvang gebruik van de mogelijkheid om de subsidie lager vast te stellen

De gemeente ziet het fonds als een initiatief van de ondernemers, echter ook de niet-woningen in eigendom van de gemeente worden extra aangeslagen. De begroting van de gemeente voor 2025 is al vastgesteld en staat bovendien onder druk. Een ondernemersfonds bevordert collectieve initiatieven. Doordat ondernemend Gorinchem met het fonds in staat is tot meer initiatieven, draagvlak en organisatie te komen, zal er ook een groter beroep worden gedaan op economische zaken om initiatieven te ondersteunen en te faciliteren. Voor het opstartjaar zal de gemeente dan ook niet participeren. De gemeente stelt de subsidie lager vast, zodat zowel de opslag op de OZB van gemeentelijk vastgoed, de extra druk op capaciteit en administratieve lasten zijn gedekt en het een budgetneutrale begrotingswijziging is.

Risico's:

1.1 Er is een maatschappelijk risico als er onvoldoende draagvlak is voor het ondernemersfonds onder belanghebbenden

Dit risico is ondervangen doordat het draagvlak zo breed mogelijk is gepeild. De IKG en Security 5 hebben zo breed mogelijk zowel ondernemers als maatschappelijke organisaties binnen Gorinchem geïnformeerd en betrokken bij het haalbaarheidsonderzoek naar een ondernemersfonds. Er zullen altijd stakeholders zijn die zich niet geïnformeerd of betrokken voelen danwel minder positief zijn. Het haalbaarheidsonderzoek heeft echter aangetoond dat er voldoende potentie en draagvlak is voor een ondernemersfonds in Gorinchem.

2.1 De gemeente heeft met een aantal culturele en maatschappelijke instellingen een subsidierelatie

Het ondernemersfonds laat alle niet-woningen participeren, waaronder ook culturele en maatschappelijke instellingen. Deze kunnen een subsidierelatie met de gemeente hebben. Het ondernemersfonds zal tot een geringe verhoging van hun lasten leiden.

5.1 De opslag op de OZB niet-woningen leidt ook tot stijging van de lasten van gemeentelijk vastgoed

Het vastgoed van de gemeente wordt ook aangeslagen onder de OZB niet-woningen. Dit risico is echter gedekt door de subsidie lager vast te stellen dan de totale opbrengst van de extra opslag.

Financiën:

Het ondernemersfonds zal worden gefinancierd uit extra inkomsten uit de OZB voor niet-woningen. Deze extra inkomsten, in de vorm van opslag op het OZB-tarief, zijn € 80 per € 100.000 WOZ-waarde. Het nieuwe OZB tarief zal worden opgenomen in een eerste wijziging van de Verordening OZB. Voor de verdeling tussen eigenaar en gebruiker blijft de huidige verhouding van 55% eigenaar en 45% gebruiker gehandhaafd, wat bijdraagt aan beperkte uitvoeringskosten van het fonds.

De verwachte meeropbrengst, exclusief het aandeel van het gemeentelijk vastgoed van € 61.029,- en lasten voor extra werkzaamheden van € 14.000,-, bedraagt € 750.000,-. Dit bedrag zal worden uitgekeerd als subsidie aan de stichting die het ondernemersfonds beheert voor de periode 2025-2029. Omdat de stichting nog niet is opgericht, wordt het subsidiebedrag voorlopig opgenomen op een stelpost. Na oprichting van de stichting wordt dit administratief verwerkt. De financiële consequenties worden opgenomen in een budgetneutrale begrotingswijziging.

Na het opstartjaar 2025 zal de gemeente overwegen om mee te participeren in het fonds. Voor de jaren 2026 tot en met 2029 zal de dekking worden betrokken bij de integrale afweging in de Perspectiefnota 2026.

Participatie:

Onder leiding van de IKG en met inbreng van de gemeente heeft een uitgebreid participatie plaatsgevonden. Hierbij is met ondernemers en maatschappelijke instellingen binnen de voorgestelde trekkingsgebieden gesproken. Zij zijn geïnformeerd en hebben zoveel als mogelijk inbreng kunnen leveren in de vorm en inhoud van het ondernemersfonds.

Ook zijn er vele gesprekken gevoerd in kleiner verband, diverse vastgoedeigenaren, grote bedrijven, sport, zorg, onderwijs, ondernemers uit diverse winkel- en werkgebieden, BIZ Hartje Gorcum en het binnenstadsmanagement, IKG bestuur en leden, Security5, i_lab, Gorkum Next, etc. Op diverse bestuursvergaderingen, ledenvergaderingen, in 1-op-1 afspraken, door middel van nieuwsberichten, etc. is geïnformeerd en inbreng geleverd. Het voorstel kan op steun rekenen van veel partijen. Voor een overzicht verwijzen we naar de brief van IKG

Communicatie:

De initiatiefnemers en het begeleidende adviesbureau zullen op de hoogte worden gebracht van het besluit. Initiatiefnemers zullen via hun kanalen de volgende stappen communiceren.

Duurzaamheid:

N.v.t.

Vervolgproces:

Na een positief besluit zullen er enkele stappen volgen:

1. Oprichting van de stichting die het ondernemersfonds gaat beheren.
2. Sluiten van een convenant tussen de gemeente en de stichting die het ondernemersfonds gaat beheren en daarmee de begrotingssubsidie formaliseren.
3. Faciliteren van het fonds en bijdragen aan de verdere verhoging van de organisatiegraad van ondernemers in de buitenstad.

Het streven is om de oprichting van de stichting en het tekenen van het convenant uiterlijk in het eerste kwartaal van 2025 te effectueren.

Bijlagen:

D-949379 – Rapport “Samenwerking en ondernemerschap: voorstel voor een ondernemersfonds Gorinchem”

D-949381 – Samenvatting ondernemersfonds Gorinchem

D-949832 – Aanbiedingsbrief IKG

D-949835 – Eerste wijziging Verordening Onroerende-Zaakbelastingen 2025

Burgemeester en wethouders van Gorinchem,
de secretaris, de burgemeester,

Raadsbesluit

De gemeenteraad van Gorinchem,

Gelet op het raadsvoorstel van het college d.d. <DOCUMENT_DATE>

Gelet op de wettelijke bepalingen

Besluit:

1. In te stemmen met het verzoek van ondernemersvereniging IKG tot oprichting van een ondernemersfonds in Gorinchem per 1 januari 2025
2. Voor de financiering van het ondernemersfonds een opslag op het OZB-tarief voor niet-woningen van € 80 per € 100.000 WOZ-waarde in te voeren per 1 januari 2025
3. De extra inkomsten door de opslag op het OZB-tarief via een begrotingssubsidie van €750.000,- voor de periode 2025-2029 beschikbaar te stellen voor de stichting die het fonds gaat beheren
4. Het budget van de begrotingssubsidie voor het ondernemersfonds tijdelijk op een stelpost te zetten en deze beschikbaar te stellen zodra de stichting die het fonds gaat beheren is opgericht
5. De financiële consequenties te verwerken in een budgetneutrale begrotingswijziging
6. De Eerste wijziging Verordening Onroerende-Zaakbelastingen 2025 vast te stellen

Aldus besloten in de raadsvergadering van <DATE3>

Griffier,

Voorzitter,